

Набрані дрібним шрифтом, ці розділи переходять із сторінки в сторінку, займаючи часто половину всього тексту, а то й окремі сторінки і, вибрані з праць турецьких, перських, арабських, європейських, трансільванських, польських, західноєвропейських авторів, становлять, на думку К. Гурницького, окрему, цінну бібліографічними вказівками, монографію про роль України в загальноєвропейській антитурецькій боротьбі. Ці відомості, зібрані А. Кримським із властивою йому бібліографічною деталізацією, не втратили своєї актуальності й дотепер [2, с. 157].

Таким чином, підбиваючи підсумки, необхідно зазначити, що А. Кримський у своїх сходознавчих працях приділив значну увагу не лише історії власне східних країн (перш за все – Туреччини та Ірану), але й історії (політичній та економічній) українського етносу IX–XVII ст. На наш погляд, це чітко прослідковується при аналізі вищезазначених праць ученого. Хоча історія України не була самостійним предметом наукових студій Агатангела Юхимовича, все ж можемо констатувати, що він надиво вміло поєднав її з історією орієнтальних народів і показав у взаємозв'язку із нею.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гурницький К. Агафангел Ефимович Кримський / К. Гурницький – М., 1980. – 192 с.
2. Гурницький К. Кримський як історик / К. Гурницький – К., 1971. – 184 с.
3. Епістолярна спадщина А. Кримського (1890–1941) [гол. ред. Л. В. Матвєєва]. – К., 2005. – 500 с. – (у 2 т. / А. Кримський; Т. 2 (1918–1941)).
4. Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського. – [Електронний ресурс]. Режим доступу :http://orientalstudies.org.ua/index.php?link=ivran_ru_&navStart=6.
5. Історія Академії наук України, 1918–1993 [за ред. Б. Патона]. – К., 1994. – 318 с.
6. Кримський А. Ю. Бібліографічний покажчик, 1889–1971 / Агатангел Юхимович Кримський. – К., 1972. – 168 с.
7. Кримський Агатангел. Нариси життя і творчості [відп. ред. Василюк О. Д. та ін.]. – К., 2006. – 564 с.
8. Кримський А. Ю. Поетичні твори. Оповідання / А. Ю. Кримський. – К., 1972. – 631 с. – (Твори: в 5 т. / А. Кримський; Т. 1).
9. Кримський А. Ю. Сходознавство / А. Ю. Кримський. – К., 1974. – 639 с. – (Твори: в 5 т. / А. Кримський; Т. 4).
10. Матвєєва Л. Нариси з історії Всеукраїнської Академії наук / Леся Матвєєва. – К., 2003. – 296 с.

Гуменної І.

Науковий керівник – доц. Боровська І. М.

ВЕРСАЛЬСЬКИЙ ДОГОВІР 1919 РОКУ: МИР ЧИ ПЕРЕМИР'Я?

«Це не був мир справедливості і права, який міг отримати згоду німецького народу»

Вільям Джордан

«Це не мир, це перемир'я на двадцять років»

Маршал Фош

Закінчення війни вимагало правового закріплення її результатів, тому представники країн – переможниць квапилися юридично закріпити свої здобутки тому, від самого початку, сторони переговорів розуміли, що цей договір буде лише тимчасовим, тобто перемир'ям.

Вся попередньо продумана регламентація засідання була зірвана: одне засідання слідувало за іншим. Скоро всі заплуталися в тому, яку нараду можна було вважати офіційною, а яку – приватною. Найважливіші із засідань, як наслідок, залишилися без протоколів і навіть без таємних записів, тому стало зрозумілим, що це відбувався поділ здобутого внаслідок перемоги.

Власне, метою нашого дослідження буде проаналізувати особливості Версальського договору та показати його місце в світовій історії як точки відліку довгоочікуваного миру чи тимчасового перемир'я.

Юридична енциклопедія подає таке трактування Версальського договору: це міжнародна угода, яка завершила Першу світову війну та була укладена між США, Великою Британією, Францією, Італією, Японією, Бельгією, Бразилією, Кубою, Еквадором, Грецією, Гватемалою, Гаїті, Хіджазом, Гондурасом, Ліберією, Нікарагуа, Панамою, Перу, Польщею, Португалією,

Румунією, Королівством сербів, хорватів та словенців, Сіамом, Чехословаччиною, Уругваєм з одного боку та Німеччиною з союзниками – з другого [6, с. 339].

Ще на етапі переговорів кожна із країн – переможниць висувала не лише територіальні та матеріально – грошові претензії до Німеччини та союзників, а заздалегідь давала зрозуміти, що ці переговори завершаться повним «розгромом противника». Наприклад, США мало за мету встановити новий світовий порядок, де б вони відігравали провідну роль, прагнули перерозподілу колоній та територій [4, с. 70].

Погляди Франції в особі Ж. Клемансо звучали найрадикальніше, адже, вимагали поділу Німеччини на окремі держави і повернення її до стану 1871 року, окрім цього французи називали захмарну суму репарацій – 450 – 480 млрд. золотих марок, які звичайно Німеччина не мала змоги виплатити [4, с. 74].

Зрозуміло, що така категоричність та методи не могли не призвести до появи в німців відчуття «ображеної нації» та планів реваншизму, тобто помсти за приниження. Про це свідчить витяг з меморандуму Д. Ллойд Джорджа, Ж. Клемансо і В. Вільсона від 25 березня 1919 р. («Документ із Фонтенбло»): «Ви можете позбавити Німеччину її колоній, довести її армію до розмірів поліційної сили і її флот до рівня флоту держави п'ятого рангу. У кінцевому підсумку це байдуже: якщо вона вважатиме мирний договір 1919 р. несправедливим, вона знайде засоби помститися переможцям...» [3, с. 37].

Версальський мирний договір був підписаний 1919 р. Він складався з 440 статей та одного протоколу. Деякі з держав, що підписали договір, були воюючими сторонами лише формально, оскільки входили до колоніальних володінь. Китай відмовився підписувати договір, оскільки в цьому документі була зафіксована передача провінції Шаньдун Японії. Сенат США також не ратифікував Версальський договір, зокрема, через відмову Сполучених Штатів Америки вступити до Ліги Націй, статут якої був невід'ємною складовою частиною договору [1, с. 358].

За умовами Версальського договору Франція повернула собі Ельзас-Лотарингію; округи Ейпен, Мальмеді й Морене передавалися Бельгії; Північний Шлезвіг – Данії. Місто Данциг (Гданськ) отримало статус «вільного міста» під управлінням Ліги Націй. Територія на лівому березі Рейну до 50 км вглиб стала демілітаризованою зоною. Саарський басейн переходив у повну й необмежену власність Франції, а сама область упродовж 15 років передавалася під управління Ліги Націй [1, с. 359].

Таким чином, у Німеччини було анексовано значну територію і дванадцять частину населення. Версальський договір позбавляв Німеччину всіх колоній і сфер впливу за межами країни. Передбачалося її роззброєння, а кількісний склад німецької армії, що формувалася на основі вільного найму, мав складати не більш ніж 100 тис. чоловік. Різко обмежувався німецький військово-морський флот, заборонялося мати підводні човни. Такі ж обмеження стосувалися і військової авіації. Німеччина позбавлялася права ввозити будь-яку сировину, придатну для виготовлення зброї. Країна оголошувалася відповідальною за розв'язання світової війни й завдані нею збитки. Це створювало законну основу для накладення на Німеччину репарацій для відшкодування усіх втрат, завданих союзникам [5, с. 50-51].

Французький дослідник Жан Батіст Дюрозель наголошує, що мирні договори 1919 – 1920-х рр. із самого початку мало відповідали глибинним та суперечливим інтересам держав. В основі Паризької конференції був покладений принцип нації, що базувався на праві народів на самовизначення. Однак, далі популістичних заяв принцип не пішов і не був повною мірою втілений в життя [2, с. 8]. Тут варто зазначити, що перемир'я не лише сприяло реваншизму, але і породжувало суперечності в самому таборі країн – переможниць, оскільки вони ділили «вже поділений світ» і було зрозуміло, що рано чи пізно вони у чомусь таки не погодяться і почнуть дипломатичні інтриги. Користаючись із цього буде підніматися із колін Німеччина, адже, кожна із країн – переможниць таємно вела індивідуальні переговори з країнами, які отримали поразку. Тобто, даний договір, буде приречений на перегляд новою війною.

Конфліктів було не уникнути лише через те, що Версальський договір утверджував «перемішування» різних народів: Румунія виселила близько 300000 чол. з Бессарабії, німці покинули Верхню Сілезію, навіть 7.5 млн. українців були поділені між Польщею, Румунією та Чехословаччиною [3, с. 53].

До цього ж вже на самій Паризькій конференції була передбачена нова війна. Армія Німеччини не була остаточно знищена. Її кадровий склад вцілів. Антанта сама допомагала ся його збереження, оскільки розраховувала на майбутній напад на Радянську Росію. В результаті війни і Версаль протиріччя між союзниками ще більше поглибилися. Версальський мир мав покінчити із війною, а став однією із причин наступної [3, с. 54].

Разом із тим Версальський договір заклав фундамент для післявоєнної системи мирного врегулювання, все ж таки зупинив кровопролитну війну. Серйозним недоліком договору були гарантії його збереження, адже, нові політичні лідери, які прийдуть до влади після «батьків Версалью» відмежуються від положень перемир'я. Договір констатував післявоєнну розстановку сил у світі. Природно, що здобутки держав-переможниць, визначені у 1919 р., не могли залишатися незмінними. Рівновага, яку гарантували післявоєнні договори, підривалася не лише через незадоволення умовами договорів, але і національною образою переможених, котрі мріяли про зміни, а то й про реванш. Збулися пророчі слова маршала Фоша і Німеччина в недалекому 1939 році знову розпочне воєнні дії.

Версальський договір був непересічною подією влаштування повоєнного світу, проте, як і кожне явище, він мав свої позитивні та негативні сторони, співвідношення між якими доволі разюче. Сьогодні, із висоти XXI століття нам зрозуміло, що Версаль – це все ж таки перемир'я, але тоді в 1919 році всі сподівалися на мир...

ЛІТЕРАТУРА:

1. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918 – 1945 рр.: Підручник для студентів ВНЗ. – 2-е вид., доп., перероб. / В. П. Газін, С. А. Копилов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 472 с.
2. Дюррозель Жан-Батіст Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Перев. з фр. Є. Марічева, Л. Погорелової, В. Чайковського. / Ж. – Б. Дюррозель. – К.: Основа, 1995. – 903 с.
3. История дипломатии. Т. 3.: Дипломатия и период подготовки второй мировой войны (1919 – 1939 гг.) / [под. ред. В. П. Потёмкина]. – Москва – Ленинград: ОГИЗ Государственное изд-во политической литературы, 1945. – 883 с.
4. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918–1945 рр.). Навчальний посібник. / О. П. Іваницька – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 632 с.
5. Нариси з історії (1901–1945 рр.) ХХ ст.: історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1/ [за заг. ред. А. Ф. Трубайчука]. – К., 2004. – 408 с.
6. Юридична енциклопедія: В 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. – К.: «Українська енциклопедія», 1998. – Т. 1: А – Г. – 672 с.: іл.

Гуменної І.

Науковий керівник – доц. Морська Н. Л.

ЕВТАНАЗІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ЕТИЧНА ПРОБЛЕМА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Останніми роками актуальною темою біоетики є проблема евтаназії. Для детального дослідження варто згадати історію даної проблеми. У 1906 р. - у США (штат Огайо) була здійснена перша спроба прийняти закон, який би дозволяв даний процес. В 1935 р. у Лондоні створено перше в світі Міжнародне товариство прихильників евтаназії [2]. В 2004 р. французький парламент ухвалив закон щодо пасивної евтаназії. 2009 рік ознаменувався закріпленням використання евтаназії у Люксембурзі, а з 2010 р. у Швеції законодавчо дозволено активну евтаназію. Україна, будучи учасником інтеграційних процесів, незабаром теж може зіткнутися із вирішенням цього питання.

Як і кожне явище, дана проблема отримала як позитивні, так і негативні оцінки, розгляд яких і становитиме мету нашого дослідження.

Евтаназія – це виконання дій для припинення фізичного функціонування організму. Евтаназія з позиції лікаря може бути пасивною і активною, а залежно від волі пацієнта – добровільною (з попередньою згодою особистості) і недобровільною (без явно вираженої згоди). Пасивна евтаназія означає, що лікар усувається від ситуації і не здійснює дій, які могли б підтримати життя. У випадку активної евтаназії виконуються спеціальні дії, спрямовані на те, щоб припинити життєво важливі функції організму людини [3, с. 467].